

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Rekomendacijos dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos

(COM(2015) 692 final)

(2016/C 177/07)

Pranešėjas Michael IKRATH

Bendrapranešėję Anne DEMELENNE

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2015 m. gruodžio 22 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Rekomendacijos dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos

(COM(2015) 692 final).

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2016 m. kovo 3 d. priėmė savo nuomonę.

515-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2016 m. kovo 16–17 d. (2016 m. kovo 17 d. posėdis), EESRK priėmė šią nuomonę 201 nariui balsavus už, 3 – prieš ir 6 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK iš esmės palankiai vertina prioritetinių ekonomikos programų, skirtų skatinti ekonomikos augimą euro zonos šalyse, sukūrimą Europos semestro pradžioje. Vis dėlto Komitetas apgailestauja, kad su pilietine visuomene ir ypač su socialiniais partneriais nebuvo konsultuojamasi dėl Europos semestro rengimo ir nacionalinių procesų.

1.2. EESRK mano, kad taikant šias rekomendacijas dabartinis atotrūkis, susidaręs tarp euro zonos ir kitų valstybių narių, jokiū būdu negali būti padidintas – jis turi būti sumažintas. Visų pirma svarbu stebėti ilgalaikę perspektyvą ir plėtoti eurą, kad jis taptų bendra valiuta visose valstybėse narėse.

1.3. EESRK pripažįsta Komisijos dokumento dėl ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) stiprinimo svarbą. Kaip nurodyta ankstesnėse nuomonėse⁽¹⁾, Komitetas tvirtai pritaria tolesniam EPS stiprinimui ir baigimui kurti. Valstybės narės, veikdamos atskirai ar kolektyviai, turėtų imtis visų reikalingų priemonių, kad būtų užtikrinta didesnė konvergencija ir integracija, ypač ekonomikos srityje. Tai turėtų būti daroma užtikrinant pažangą kuriant euro zonos fiskalinę sąjungą (įskaitant tam skirtą biudžetą), socialinę sąjungą ir vieningą išorės atstovavimą tarptautinėse finansų institucijose.

1.4. EESRK pripažįsta, kad politiniu požiūriu euro zonai būtina suteikti tvirtą politinį ir institucinį pagrindą, nes jis nebuvo sukurtas nuo pat pinigų sąjungos įsteigimo⁽²⁾. Pavienės iniciatyvos, kaip antai bankų sąjungos ar kapitalo rinkų sąjungos sukūrimas, yra sveikintinos, tačiau jos nepakeis reikalingos tvirtos struktūros.

1.5. Taip pat pastebima, kad naujausios programos, kai investuojama į darbo vietų kūrimo kampanijas, nepakankamai pasiekia savo tikslus. Siekiant ekonomikos augimo ir užimtumo atsigavimo, reikalingas finansinės, mokesčių, biudžeto, ekonominės ir socialinės politikos priemonių derinys. Priešingai nei rekomenduoja Komisija, fiskalinė politika visų pirma turėtų būti labiau ekspansinė nei neutrali.

⁽¹⁾ Žr. EESRK nuomonės „Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas. Būsimas ES teisėkūros laikotarpis“ (OL C 451, 2014 12 16, p. 10) ir „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas. Politinis ramsis“ (OL C 332, 2015 10 8, p. 8).

⁽²⁾ Ten pat.

1.6. EESRK manymu, neutrali fiskalinė pozicija, nors ir pageidautina vykdant tolesnes fiskalines griežto taupymo priemonės, dabartinėmis aplinkybėmis nėra tinkama. Kadangi esant nuosmukiui sumažėja ekonomikos augimo potencialas, euro zonos fiskalinė politika turi būti aktyvesnė, nei įprasta, kad paskatintų visą euro zonos ekonomiką. Šiuo metu ekonomikos perkaitimo pavojus yra mažesnis už pavojų, kuris kiltų dėl tolesnės žemos infliacijos arba defliacijos. Todėl EESRK rekomenduoja į valstybės investicijas sutelktas finansines paskatas: jos ne tik užtikrintų stipresnę paklausą artimiausiu laikotarpiu, bet ir ilgainiui padidintų augimo potencialą.

1.7. Be to, EESRK pritaria darbo jėgos apmokestinimo mažinimui, su sąlyga, kad tai nekeltų grėsmės socialinės apsaugos sistemų, kurios jau yra nusilpusios, finansiniam gyvybingumui. Komitetas primena, kad šiuolaikiškos socialinės apsaugos sistemos turėtų būti grindžiamos solidarumo ir lygių galimybių principais, o ne tik įsidarbinimo galimybių skatinimu. Be to, biudžeto lygmeniu reikės atsižvelgti į darbo automatizavimo ir skaitmeninimo pasekmes, kurios sutrikdys darbo rinką ir gali turėti poveikio mokestinėms pajamoms.

1.8. EESRK palankiai vertina tai, kad buvo persvarstyta lankstumo koncepcija, tačiau idealiu atveju laikinosios darbo sutartys turėtų tapti neterminuotomis darbo sutartimis, o ne suteikti mažų garantijų darbą. Siekiant kovoti su augančia socialine nelygybe, būtina kurti darbo vietas ir sutelkti dėmesį į darbo kokybę. Kartu reikia išnaudoti dalijimosi ekonomikos teikiamas galimybes, o ne jas mažinti; reikia diegti naujas užimtumo ir (arba) darbo formas visuomenės labui, nedarant žalos darbuotojų teisėms ir socialinės apsaugos sistemoms.

1.9. Pastaruosius aštuonerius metus ekonomika euro zonoje augo lėtai dėl silpnos paklausos, o ne dėl silpnos pasiūlos. Darbo rinkų prisitaikymas yra nesubalansuotas bei asimetriškas ir labiausiai krizės paveiktose valstybėse narėse jis vyko daugiausia mažinant nominalųjį ir realųjį darbo užmokestį bei darbo sąnaudas produkcijos vienetui. Todėl EESRK daro išvadą, kad vien tik struktūrinių reformų, kuriomis siekiama pagerinti ekonomikos pasiūlą ir taip paskatinti investicijas ir augimą, nepakanka silpnam ekonomikos atsigavimui sustiprinti. Reikėtų bent jau pirmenybę skirti toms struktūrinėms reformoms, kurios trumpalaikėje perspektyvoje galėtų daryti teigiamą įtaką paklausai, netgi esant namų ūkių ir įmonių kreditavimo suvaržymams.

1.10. EESRK taip pat ragina dėti koordinuotas pastangas, kad būtų sukurta verslui palankesnė aplinka mažosioms ir vidutinėms įmonėms (t. y. 99 % ES įmonių ir apie 60 % darbuotojų arba apie 65 mln. žmonių) taikant geresnį reglamentavimą bei nuosekliai mažinant biurokratizmą ir užtikrinant pakankamą ir adekvatų finansavimą („Galimybės gauti finansavimą“)⁽³⁾, taip pat ragina sistemingai gerinti eksporto į Europos Sąjungos užsienio rinkas sąlygas. Taip bus sukurtos galimybės verslui investuoti į ekonomikos augimą ir darbo vietas.

1.11. EESRK palankiai vertina MVĮ finansavimui kapitalo rinkos sąjungoje skirtas iniciatyvas. Tačiau visų pirma reikia atverti naujas finansavimo galimybes labai mažoms įmonėms ir pradedančiosioms įmonėms, pavyzdžiui, gauti parengiamojo etapo kapitalą, rizikos kapitalą, sutelktinį investavimą ir finansavimą, ir taikyti tokias novatoriškas formas kaip privatusis kapitalas. Šiuo atžvilgiu EESRK pabrėžia, kad reikia planingai kurti ES rizikos kapitalo fondą. Skubiai reikia atlikti įvertinimą siekiant išsiaiškinti, kokių galimybių įmonių finansavimui Europos Sąjungoje gali atverti nauji bankininkystės modeliai⁽⁴⁾.

2. Bendra informacija

2.1. Paskelbus penkių pirmininkų pranešimą dėl ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo, įgyvendinant Europos semestrą taikomas atnaujintas požiūris siekiant didesnės integracijos euro zonos ir nacionaliniais lygmenimis. Komisija pirmą kartą kartu su 2016 m. metine augimo apžvalga lapkričio mėn. skelbia rekomendaciją dėl euro zonos, kad būtų geriau integruoti ES ekonomikos valdymo euro zonos ir nacionaliniai matmenys.

⁽³⁾ Žr. EESRK nuomonę „Kapitalo rinkų sąjungos kūrimo veiksmų planas“ (OL C 133, 2016 4 14, p. 17).

⁽⁴⁾ Žr., pavyzdžiui, ankstesnes EESRK nuomones „MVĮ finansavimo struktūros dabartinės finansinės padėties sąlygomis“ (OL C 48, 2011 2 15, p. 33) ir „Geresnių MVĮ galimybių gauti finansavimą veiksmų planas“ (OL C 351, 2012 11 15, p. 45) dėl islamiškojo finansavimo.

2.2. Tikslas – suteikti galimybę diskusijoms ir rekomendacijoms dėl euro zonos, prieš surengiant konkrečioms šalims skirtas diskusijas, kad bendri uždaviniai visapusiškai atsispindėtų konkrečioms šalims skirtose priemonėse. Tai svarbus pokytis, palyginti su ankstesniais semestro ciklais, kai rekomendacijos euro zonai būdavo pateikiamos kartu su konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis semestro pabaigoje.

2.3. Komisija pateikė keturias rekomendacijas dėl euro zonos ekonominės politikos:

- vykdyti politiką, kuria būtų remiamas ekonomikos atsigavimas, skatinama konvergencija, sudaromos palankesnės sąlygos ištaisyti makroekonominį disbalansą ir didinamas koregavimo pajėgumas,
- įgyvendinti reformas, kuriomis derinamos lanksčios ir patikimos darbo sutartys, išsamios mokymosi visą gyvenimą strategijos, veiksminga politika, skirta padėti bedarbiams grįžti į darbo rinką, šiuolaikiškos socialinės apsaugos sistemos ir atviros bei konkurencingos produktų ir paslaugų rinkos; mažinti darbo jėgos mokesčių pleišta, visų pirma mažas pajamas gaunantiems asmenims, nedarant poveikio biudžetui, kad būtų skatinamas darbo vietų kūrimas,
- 2016 m. išlaikyti numatomą iš esmės neutralią fiskalinę kryptį; iki 2017 m. mažinti valstybės skolą, kad būtų atkurtos fiskalinės atsargos ir kartu išvengta procikliškumo, visiškai laikantis Stabilumo ir augimo pakto ir
- sudaryti palankesnes sąlygas laipsniškai mažinti neveiksnius bankų paskolas ir gerinti įmonių bei namų ūkių nemokumo bylų nagrinėjimą.

3. Bendrosios pastabos

3.1. Pirmą kartą euro zonos rekomendacijų projektas yra skelbiamas Europos semestro ciklo pradžioje kartu su metine augimo apžvalga, išpėjimo mechanizmo ataskaita ir bendros užimtumo ataskaitos projektu. EESRK sutinka, kad šis naujas procesas gali padėti geriau atsižvelgti į visos euro zonos aspektus kuriant stabilumo programose ir nacionalinėse reformų programose pateikiamą valstybių narių nacionalinę politiką.

3.2. Vis dėlto Komitetas apgailestauja, kad su socialiniais partneriais ir apskritai pilietine visuomene nebuvo konsultuojamasi rengiant euro zonos ekonominių rekomendacijų projektą ir kad nacionaliniai procesai dar nepriderinti prie šio naujo semestro proceso. Įgyvendinant ES semestrą, socialinis dialogas gali būti sėkmingų, tvarių ir integracinių ekonominių, užimtumo ir socialinių reformų varomoji jėga. Socialiniai partneriai visais lygmenimis turėtų susitarti su atitinkamomis valdžios institucijomis dėl realaus, savalaikio ir prasmingo dalyvavimo ES semestre. Be to, EESRK tvirtai rekomenduoja ateityje užtikrinti nuolatinį ir glaudų EESRK ECO skyriaus ir Europos Parlamento ECON komiteto bendradarbiavimą.

3.3. EESRK pritaria, kad pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas visų euro zonos valstybių narių koordinuotam požiūriui, be kita ko, visoje pinigų, fiskalinėje ir struktūrinėje ar paklausos politikoje. Be to, EESRK siūlymu, struktūrinėse reformose pagrindinis dėmesys turėtų būti skiriamas politinėms priemonėms, kurias taikant artimiausiu laikotarpiu būtų sustiprintas ekonomikos atsigavimas. Kalbant apie darbo rinkų lankstumą, skirtingai nei ankstesniais metais, tai neturėtų lemti mažėjančios darbo jėgos perkamosios galios, kad nebūtų pakenkta vidaus paklausai, kuri yra pagrindinis ekonomikos augimo variklis. Tai reiškia, kad konkurencija turi būti skatinama gerinant kokybę, o produktyvumas – per inovacijas, o ne per žemas kainas ir mažą darbo užmokestį.

3.4. Nors EESRK pripažįsta, kad bus milžiniškų sunkumų toliau stiprinant ir plėtojant eurą, šios pastangos yra reikalingos dabar ir bus reikalingos artimiausioje ateityje, kad būtų užtikrinta ilgalaikė euro apsauga, o dėl euro zonos, jo manymu, pageidautini yra šie tikslai:

- vieningo euro zonos išorės atstovavimo tarptautiniuose forumuose (Tarptautiniame valiutos fonde, EBPO ir pan.) nustatymas⁽⁵⁾,

⁽⁵⁾ Žr. EESRK nuomonę „Euro zonos išorės atstovavimas“ (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 16).

- euro fiskalinės sąjungos sukūrimas,
- socialinės sąjungos sukūrimas, kuris reikštų, kad Komisija, Taryba ir Parlamentas turėtų dar labiau įtraukti socialinius partnerius į visas teisėkūros iniciatyvas.

3.5. Atsižvelgdamas į 2014–2020 m. ES daugiamečių finansinės programos (DFP) laikotarpio vidurio peržiūrą ir rengdamasis svarstymams dėl DFP po 2020 m., EESRK siūlo, kad euro zona turėtų atskirą biudžetą, kuris: 1) teiktų laikiną, bet reikšmingą lėšų perkėlimą regioninių sukrėtimų atveju; 2) neutralizuotų sunkiu ekonomikos nuosmukius šioje zonoje kaip visumoje; 3) užtikrintų finansinį stabilumą. Laikantis tokio paties požiūrio, euro zona privalo turėti (tai būtų pirmas žingsnis ekonominės vyriausybės link) savo finansų ministrą ir specialią nuosavų išteklių sistemą, pagrįstą paprastumo, skaidrumo, teisingumo ir demokratinės atskaitomybės principais.

4. Konkrečios pastabos

4.1. Makroekonominis disbalansas

4.1.1. EESRK pritaria Komisijai, kad, siekiant skatinti konvergenciją ir sudaryti palankesnes sąlygas ištaisyti makroekonominį disbalansą, struktūrinės reformos valstybėse narėse turi būti tęsiamos atsižvelgiant konkrečios šalies aplinkybes. Tačiau privaloma išlaikyti struktūrinių reformų ir investicijų į gamybinę veiklą, skatinančių darbo vietų kūrimą, pusiausvyrą.

4.1.2. EESRK palankiai vertina Europos Komisijos rekomendaciją, kad valstybės narės su dideliu einamosios sąskaitos pertekliumi turėtų pirmenybine tvarka įgyvendinti priemones, kurios padėtų nukreipti perteklines sutaupytas lėšas į šalies ekonomiką ir paskatinti investicijas šalies viduje. Tačiau tokios priemonės turėtų neapsiriboti tik pasiūla (pvz., produktų rinkos reformomis), jos turėtų apimti ir ryžtingesnes vyriausybės iniciatyvas valstybės investicijų srityje, kaip nurodyta dabartiniame J.-C. Junckerio plane ⁽⁶⁾.

4.1.3. EESRK įsitikinimu, valstybės subsidijos visų pirma turėtų būti orientuotos į novatoriškas MVĮ. Siekdama šios kategorijos įmonėms sudaryti palankesnes sąlygas gauti finansavimą, valstybė privalo, viena vertus, suteikti finansavimą, kuris taptų impulsu veiklai, kita vertus, pateikti valstybės garantijų sistemą. Susijusi valstybės, MVĮ ir universitetų bei mokslinių tyrimų institucijų sąveika yra svarbus investicijų sistemos elementas.

4.1.4. EESRK pažymi faktą, kad euro zonos mažosioms ir vidutinėms įmonėms eksportas yra pagrindinis augimo variklis. Be palankaus euro ir JAV dolerio kurso, kurį lėmė ECB pinigų politika, eksporto apimtims didinti būtina sudaryti laisvosios prekybos susitarimus. Nors EESRK pritaria deryboms dėl Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės susitarimo šiuo metu skiriamam dėmesiui, jis taip pat rekomenduoja sudaryti susitarimą, kuris sudarytų palankesnes galimybes patekti į rinką Europos įmonėms, kurios prekiauja su sparčiai augančiomis naujomis rinkomis. Svarbu užtikrinti žmogaus teisių ir TDO standartų, vartotojų teisių ir aplinkos apsaugos taisyklių, galiojančių Europos Sąjungoje, apsaugą.

4.2. Darbo, prekių ir paslaugų rinkos

4.2.1. EESRK pažymi, kad nors, kaip praneša Europos Komisija, padėtis darbo rinkoje toliau palengva gerėja, nėra minimas faktas, kad 2015 m. užimtumo lygis euro zonoje siekė 68,9 %, o tai vis dar yra gerokai mažiau nei 2020 m. Europos užsibrėžtas 75 % tikslas. EESRK pažymi, kad pagal Europos Komisijos tarnybų pateiktus įrodymus (LABREF duomenų bazė) neatrodo, kad būtų koks nors teigiamas ryšys tarp bet kokiam etape (prieš krizę ar po jos) įgyvendintų darbo rinkos reformų skaičiaus ir darbo rinkos efektyvumo valstybėse narėse ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ Nepriklausoma 2016 m. metinė augimo apžvalga, OFCE, ECLM, IMK, AK-Wien, INE-GSEE, 2015 m., Paryžius.

⁽⁷⁾ Benchmarking Working Europe 2015, Europos profesinių sąjungų institutas (ETUI)/Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC), 2015 m., Briuselis, p. 26.

4.2.2. Struktūrinės reformos darbo rinkose turi būti palankios socialinėms investicijoms, t. y. turi būti įgyvendinamos tokios priemonės, kuriomis skatinamas nuolatinis dirbančių ir nedirbančių darbuotojų mokymas ir užtikrinama, kad būtų propaguojamas jų – visų pirma bedarbių – finansinis saugumas. Be to, EESRK pritaria darbo jėgos apmokestinimo mažinimui, su sąlyga, kad tai būtų kompensuojama iš kitų viešųjų pajamų šaltinių. Vidutinės trukmės laikotarpiu prie šio proceso galėtų prisidėti aktyvesnis dalyvavimas darbo rinkoje.

4.2.3. Siekdamas spręsti Europos konkurencingumo ir tvarumo problemą, EESRK rekomenduoja sukurti skaitmeninę kontroliuojančiąją bendrovę pagal labai sėkmingą įmonės „Airbus Group“ modelį. Ši tarptautinio bendradarbiavimo įmonė turi keletą dukterinių bendrovių skirtingose ES valstybėse narėse ir yra svarbus Europos ekonomikos ir pramonės subjektas.

4.2.4. Jau dabar JAV dominavimas skaitmeninėje srityje yra naujo pobūdžio pasaulinis dominavimas. Itin reikšmingas poveikis matomas finansų sektoriuje, kur dideli Amerikos investicijų bankai jau sukūrė stipriausius kapitalo ryšius su novatoriškais finansų technologijų bendrovėmis (angl. *FinTechs*), o tai savo ruožtu kelia grėsmę Europos klasikinių mažmeninių bankų modeliui („nuobodiesiems bankams“) ir didelę konkurenciją jiems dėl pagrindinių jų funkcijų.

4.2.5. Siekiant sukurti ir išplėtoti palyginamo Europos skaitmeninės kontroliuojančiosios bendrovės modelio detales, EESRK siūlo trumpam laikotarpiui sukurti tarpdisciplininę projekto grupę. Šią grupę turėtų sudaryti Komisijos (Komisijos narys G. H. Oettingeris) ir ES Parlamento (ITRE komitetas) atstovai ir jos veikloje dalyvautų EESRK. Kalbant apie finansavimo klausimą, svarbu nuo pat pradžių atkreipti dėmesį į suderinamumą su J.-C. Junckerio investicijų planu. Glaudžiai bendradarbiaujant skaitmeninės kontroliuojančiosios bendrovės konkurencijos padaliniam ir pačioms MVĮ, atsirastų stiprus impulsas augimui ir naujų darbo vietų kūrimui.

4.3. Fiskalinė politika

4.3.1. EESRK palankiai vertina tai, kad Europos Komisija pabrėžia, jog rengiant gaires dėl nacionalinės fiskalinės politikos yra įvertinama visos euro zonos fiskalinė padėtis. Tačiau, nors ir neabejodamas ECB nepriklausomumu, EESRK atkreipia dėmesį, kad svarstant dėl neutralios fiskalinės politikos tinkamumo visiškai nėra analizuojama pinigų politikos įtaka padėčiai euro zonoje. Tai yra mažų mažiausiai keista, žinant, kad ECB valdančiosios tarybos nariai ne kartą ir viešai yra kalbėję apie euro zonos fiskalinę politiką ⁽⁸⁾.

4.3.2. Tai nerimą keliantis aplaidumas, nes dabar euro zona atsidūrė tokioje padėtyje, kai pinigų politikos galimybes skatinti paklausą yra labai ribotos. Paklausa yra maža jau taip ilgai, kad infliacija (net neatsižvelgiant į naftos kainas) yra gerokai žemesnė nei ECB 2 % tikslas, o pagrindinės ECB politikos palūkanų normos siekia beveik nulį, todėl jau nebėra galimybių jas reikšmingai sumažinti. Euro zonos ekonomika pateko į vadinamuosius „likvidumo spąstus“ ir, jei infliacija greitai nepadidės, yra pavojus, kad ji atsidurs „defliacijos spąstuose“. Jei taip nutiktų, euro zonos ekonomiką ištiktų ilgus metus trunkantis sąstingis ir tokia padėtis galiausiai keltų rimtą politinę grėsmę euro išlikimui.

4.3.3. Neatrodo, kad praktiškai nuo 2015 m. pradžios ECB taikoma neįprasta monetarinio stimuliavimo politika būtų turėjusi reikšmingos įtakos ⁽⁹⁾ paklausos skatinimui. Tokiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad egzistuoja pirmiau minėtasis „histerezės“ reiškinys (kai esant nuosmukiui sumažėja ekonomikos augimo potencialas), euro zonos fiskalinė politika turi būti aktyvesnė, nei įprasta, ir skatinti visos euro zonos ekonomiką ⁽¹⁰⁾. Atsižvelgiant į fiskalinės politikos apribojimus euro zonos pietinėse valstybėse narėse, fiskalinė politika tose valstybėse narėse, kuriose infliacija nesiekia tikslinių rodiklių, valstybės skolinimosi išlaidos yra mažos, palyginti mažas valstybės skolos ir BVP santykis ir einamosios sąskaitos perteklius, turėtų plėstis, kad padidintų infliaciją ir ji viršytų ECB tikslinius 2 %, taip, kad vidutinė infliacija euro zonoje vėl galėtų išibėgėti ir pasiekti tikslą. Šiuo metu ekonomikos perkaitimo pavojus yra mažesnis už pavojų, kuris kiltų dėl tolesnės žemos infliacijos arba defliacijos.

⁽⁸⁾ Ryškiausias to pavyzdys – 2014 m. rugpjūčio mėn. pirmininko M. Draghi kalba Džekson Houle „Nedarbas euro zonoje“ (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2014/html/sp140822.en.html>).

⁽⁹⁾ <http://epthinktank.eu/2015/12/10/the-ecbs-quantitative-easing-early-results-and-possible-risks/>

⁽¹⁰⁾ S. Theodoropoulou, *How to avert the risk of deflation in Europe: rethinking the policy mix and European economic governance* („Kaip išvengti defliacijos pavojaus Europoje? Politinių priemonių ir Europos ekonominio valdymo persvarstymas“), ETUI, Briuselis, 2015 m.

4.3.4. Tačiau, žinant susirūpinimą dėl valstybės skolos tvarumo esant dabartinei demografiniai padėčiai, ekspansinė fiskalinė politika, visų pirma valstybėse narėse su dideliu einamosios sąskaitos pertekliumi, gali ir turėtų būti plečiama didinant išlaidas valstybės investicijoms. Į valstybės investicijas sutelktos finansinės paskatos ne tik užtikrintų stipresnę paklausą artimiausiu laikotarpiu, bet ir ilginiui padidintų augimo potencialą. Tokios valstybės investicijos galėtų būti skirtos ne tik infrastruktūrai, bet ir švietimo bei įgūdžių ugdymo politikai („socialinės investicijos“).

4.4. Finansų sektorius

4.4.1. EESRK ragina sukurti europinį nemokumo teisės aktą, kad, viena vertus, atsirastų galimybė sumažinti skolos našta namų ūkiams, kita vertus, pradedančiosioms įmonėms būtų lengviau susidoroti su verslo nesėkmėmis. Tokiu būdu padidės namų ūkių perkamoji galia ir bus padrąsintos pradedančiosios įmonės.

4.4.2. Vis dar neišspręsta rimta problema yra tai, kad euro zonos bankuose tebėra apie 900 mlrd. EUR neveiksnių paskolų. Tik jas sumažinę bankai galės plėsti savo skolinimą įmonėms ir namų ūkiams, taip padidindami ECB laisvos pinigų politikos veiksmingumą, kad pagerėtų ekonomikos augimo perspektyvos ir sustiprėtų rinkos pasitikėjimas. Susijusios euro zonos politinės ir reguliavimo institucijos turėtų pateikti atitinkamas koncepcijas šia tema.

4.4.3. Po finansų krizės buvo bendrai susitarta kaip vieno iš pagrindinių tikslų siekti gerokai sumažinti valstybių riziką Europos bankų balansuose. Dabartinė daugelio bankų padėtis rodo, kad valstybių rizika smarkiai išaugo. EESRK pabrėžia, kad didžiausias prioritetas turėtų būti sumažinti šią valstybių riziką balansuose, kad ateityje būtų užtikrintas bankų ir finansų sektoriaus stabilumas, be kita ko, atsižvelgiant į neseniai pateiktą pasiūlymą dėl Europos indėlių garantijų sistemos ⁽¹¹⁾.

4.4.4. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad norint, jog paklausai būtų padarytas koks nors teigiamas praktinis poveikis, namų ūkiai ir įmonės neturėtų būti riboto likvidumo. Teigiamų kreditavimo srautų atkūrimas pagerintų augimo perspektyvas ir sustiprintų rinkos pasitikėjimą ir taip padėtų paskatinti paklausą ir kartu padidinti ECB pinigų politikos veiksmingumą. Susijusios euro zonos politinės ir reguliavimo institucijos turėtų pateikti atitinkamas koncepcijas šia tema.

4.4.5. Be to, EESRK ragina parengti reformų darbotvarkę ir prašo reguliavimo institucijų daugiau dėmesio skirti skaidrumui ir nebankinių institucijų arba šešėlinių bankų veiklos priežiūrai, kad būtų tvariai užtikrinamas finansų sistemų stabilumas ir atkurta jų funkcija realioje ekonomikoje, visų pirma pakeitimo vertybiniais popieriais srityje ⁽¹²⁾. Reikėtų užtikrinti, kad rizikos draudimo fondai ir finansų institucijos, kurios siekia pelno didinimo tikslų („grobūniški fondai“), nenaudotų vertybinių popierių spekuliacijoms.

4.4.6. Kadangi iš esmės finansų krizę sukėlė investicinių bankų spekuliacijos, spekuliuojančios bankininkystės įmonės išlieka slapta grėsmė finansų rinkos stabilumui. Iki šiol nėra kruopščiai išnagrinėta, kaip gali vykti itin spekuliacinio pobūdžio prekybos veikla, pavyzdžiui, labai dažna prekyba, kai pasaulyje siekiama sukurti stabilesnes rinkas, ir yra būtina griežtai atskirti mažos rizikos investavimo praktiką ir skolinimą įmonėms nuo didelės rizikos investicinės bankininkystės. Jau dabar šiuo tikslu galima pasinaudoti įvairiais modeliais, pavyzdžiui, J. Vickers'o modeliu ar P. Volckerio taisykle. EESRK rekomenduoja Europos Sąjungoje įteisinti C. Glasso ir H. B. Steagallo įstatymą, nes kitose finansų rinkose (pvz., JAV ir BRICS šalyse (Brazilija, Rusija, Indija, Kinija ir Pietų Afrika)) diskutuojama dėl šio įstatymo atstatymo siekiant didinti bankų sektoriaus stabilumą. Tai indėlininkams ir mokesčių mokėtojams padėtų išvengti rizikos.

Bruselis, 2016 m. kovo 17 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS

⁽¹¹⁾ Žr. EESRK nuomonę „Europos indėlių garantijų sistema“ (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 21).

⁽¹²⁾ Žr. EESRK nuomonę „Pakeitimo vertybiniais popieriais teisinis pagrindas“ (OL C 82, 2016 3 3, p. 1).